Den
Nederlandtschen Bye-korf:

Waer ghy beschreven vint/al het gene dat nu uytgegaen is/op den stilstant ofte Vrede (seer nootsaeckelic om te lesen/van alle Liefhebbers des Vaderlands: waer uyt men den Spaenschen Aerdt mach leeren kennen/omme altijt op syn hoede te wesen) beghinnende in Mey 1607. ende noch en hebben wy het eynde niet.

Ende is ghestelt op een t'Samen-sprekinge/ tusschen een Vlamyng ende Hollander.

Noch is hier by ghevoecht / een Ghedicht ter eeren des beghonnen Peys, tusschen Philippum den derden van dien Name Coninck van Spaegnien / etc.

ENDE DE

Edele Groot-moghende Heeren Staten Generael vande gheunieerde Provincien.

Beschermt ons Heere.

Int Jaer seßthien hondert en acht /
Jeghelijck nae een goede Vrede wacht.

Den Autheur tot den goet-gunstighe Leser.

EErsamen seer beminde Leser / nae dien my daer een goet Vrient heeft gebeden / dat ic eens alle het ghene / dat nu uytghegaen is / op den stil-standt ofte Vrede / soude by een stellen / overmits daer veel Lief-hebbers zijn (seyde hy) die de selfde by een soeckẽ / om t'samen te laten binden / ende en weten niet of zyse al hebben ofte niet / ja selfs veel Boeck-vercoopers weten niet watter al uytgegaen is. Soo heb ickse al die ick hebbe connen becomen hier ingeset / en hebbet op een t'samen-sprekinghe ghemaeckt / ende hebbe oock het selfde ghenoemt den Nederlantschen Bye-korff / overmidts daer veel lieffelijcke waerschouwinghe in zijn / die de Lief-hebbers des Vader-lant soo soet syn om te aenhooren / als den smaeck vanden soeten Honich / ende desen Bye-korf moet ooc voor aen gebonden wesen: van al het ghene datter nu uytghegaen is. Godt wil ons Nederlant bewaren voor twist eñ oneenicheydt / eñ geven dat desen Pays mach strecken / tot Godseere ende t'slant welvaert / Amen.

Een
T'samen-sprekinge gemaeckt tusschen een Hollander ende Vlaming.

Den Vlaming spreect.

ICk wensch u goeden dach Ollander/ hoe zit ghy e so nerstich en lessenet/ ebt ghy wat nieus vanden Vredene?

Den Hollander spreect.

Ja/ ick heb ghecreghen een Boecrken genaemt Bulle, ofte Mandaet des Paus, waer in dat alle Geestelijcke persoonen haer advijs uytspreken/ op den Vrede diemen met ons Ketters aengaet.

Vlamyng.

Ey lieve vriendt vercoopt et mijn/ ick wilder u wel 7. grootene voor gevene/ eñ wiste ickere noch eenighe andere te gecrygene/ aengaende dese Stilstant ofte Vredene/ ick soudese wel dubbelt willen betalene: want ick ben van meyninghe al t'ghene dat ick can crygene/ van dese nieuwe beschrijvinghe/ achtervolghende laten bindene/ ende so een boecrken daer af laten makene.

Hollander.

Daer is het Vlaming/ langt gelt/ wilt ghyer meer ander beschrijvinge vanden Pays ofte Silstant hebben/ ick salder u wel meer maken te crijghen/ die seer nootelijck syn om te lesen/ waer uyt ghy cont mercken den valschen eñ listighen aert van den Coninck van Spaegnen/ ende den Eerdtshertoge Albertus/ hoe sy soecken dese landen te bedriegen. Daerom men wel mach letten op t'geen dat seer fraey van Tito Livio in syn Roomsche Historie gheseght wort: dat den sekersten middel (om zich teghen zijne vyanden te behouden) is het mistrouwen. Want sy soecken ons doch met schoone beloften te bedriegen/ ende hen te veynsen of sy sulcx meynden/ eñ ons dan so onversiens t'overvallen/ gelijck wy breeder indẽ Droom moghen lesen: eñ oock hoe sy soecken ons het beste deel af-handich te maken/ te wetẽ de Indische vaert/ waer door dese Nederlanden het beste profijt crijgen/ eñ den vyant de meeste schade: ghelijck ghy beschreven vint inde Memorie vande gewichtighe redenen: Eñ hoe sy ooc met geschencken sochten de herten te winnen/ eñ hoe sy oock soecken den Treves te verlengen/ t'sy door faute van quaet weder/ ofte door t'lange uyt blijven van Pater Neyen/ t'welck tot haer voordeel is/ gelijc ghy inden Raetslach ofte Raetsel sult lesen/ eñ hoe sy oock alreede overslaen hebben ons te vernielen (als wy den Vrede met hen sullen gemaeckt hebben) ja ons dan niet weerdich en sullen kennen te laten leven/ gelijc ghy breeder inde Artijckelen van het besluyt der Inquisitie van Spaegnen meught lesen/ eñ meer andere dingen die hier te lang soude syn te verhalẽ: waer uyt men can mercken/ op hoe veelderley manieren sy ons soecken te bedriegen/ eñ hoe sy

ons souden tracteren als sy het net over ons hooft hadden: maer God de Heere (die een kender der herten is) sal ons wel bystaen/gelijck hy tot noch toe gedaen heeft/ laet ons hem dan van gantscher herten daerom bidden.

Vlamyng.

Ba vrient daer moet ghy my aen elpene/ al soudese noch so veel costen / want daer moeten schoone exempelen in staene/ na dat ick et u huyt hoore leggene/ en sullen wel waerdich zijn te bewaerene / eñ om zijn memorie te ververschene/ eñ recht te leeren den Spaenschen aert/ die welcke ons ghesworene vyant es. Wel nu goeden vrient daer es 10 stuyvers/ gheeftse my die ghy daer geseyt ebbet.

Hollander.

Hier Vlamyng/ ic het gelt/ en ghy dat. Also doende maectmen van eené stuyver vier. Maer hoort wat/ ick hebber noch al een hoopken/ maer die moeten af bet gelden.

Vlamyng.

Ba ja vrient legtse doch eens uyte / ick salse u af tocgene / al soude ick sonder ghelt thuys-waerts gaene.

Hollander.

Ick salse u uyt-leggen / maer al doe ick't op zijn boers / ghy moet my niet berispen. Want ghy moet dencken dat ick van het botten geslacht ben. Daer isser voor eerst een/ ende is genaemt den Brief van hare Hoocheden, aen de Heere Staten: waer in haer wort gepresenteert/ op wat maniere sy begeeren Bestant ofte Vrede te maken/ ende het antwoort daer op van de E. Heere Staten Generael. Daer is oock de Copie vanden Brief, geschreven vanden Eerts-hertoge, aen Graeff Harman vanden Bergh, in houdende d'ordre waer na allen Gouverneuren ende Capiteynen (wesende onder syn gebiet) hen sullen hebben te reguleren, geduyrende den stilstant van Wapenen. Daer isser noch een twelck is genaemt Copie vande brieven der Heeren Staten: waer in staet hoe langhe den Treves voor het eerste sal duyren/ eñ hoe verre de Limiten vanden stilstant sullē strecken. Daer isser noch een t'welck is ghenaemt het Testament van de Oorloge: waer in sy een ghedenckenis krijghen die inden Oorloch wat ruym toegetast hebben / eñ niet te min groote gagien streken: maer eylacy sy moetent nu tegē den penninc sestien aenleggen. Daer isser noch een/ twelck is genaemt/ Copye vande namen der Coninclicke ende andere Potentaten Gesanten die over de Vrede sitten, als de Ghesanten van Vranckrijck/ Enghelandt Spaignien/ Denemercken/ ooc de Ghecommitteerde vande E. Heere Staten Generael/ etc. Daer zijn noch de Principale Puncten die inde voorder handelinge vanden Vrede van weghen de E. Grootmoghende Heeren Staten vande gheunieerde Provintien, onbegrijpelick sullen gheproponeert werden inden Vrede-handelinge. Daer isser noch een twelck is ghenaemt: Naerder Bedenckingen over de Zeevaert, Coophandel ende Neeringe. En noch een ander Bedenckinge over den staet vande Vereenichde Nederlanden, ofte het selfde: met eenen anderen tijtel Grondich Discours over desen aenstaenden Vrede handel: waer in ghy sult lesen hoe dese Vereenichde Provintien sullen haer neringe verliesen als wy met de Eertshertoghen sullen Vrede hebben ghemaeckt/ eñ wort met goede redenen bevestight. Daer isser noch een twelck is ghenaemt Consideratien vanden Vrede in Nederlant geconcipieert. Daer isser noch een twelc is ghenaemt Nootlicke Consideratien: waer in bewesen wort: hoe wel den Vrede ghemaeckt wort/ tusschen den Coninck van Spaignen/ eñ de Eerdtshertoghen/

met

met de E. Grootmoghende Heere Staten Generael / niet langhe en ſal connen
duyren/eñ redenen daer by waerom ſulcx niet can ſtaende blijve. Want den Pau-
ſelijcken hoop/ t'ſy Jeſuyten /ofte andere Gheeſtelijcke Perſoonen ſullen haer
valſheyt niet connen laten / eñ ſo wy niet altijdt op ons hoede en zijn / wy ſullen
ons ſelven in't eynde bedroghen vinden: gelijc daer in breeder is te leſen. Daer
iſſer noch een twelc is ghenaemt Sendtbrief in forme van Supplicatie aenden Co-
ninc van Spaignen: waer in ghy vint de eerſte beroerte deſer Nederlanden/ende
hoe den Prince van Oraignien met de Staten ſyn ghedwonghen ghewreeſt van
den Coninc van Spaignen het ſweert teghen hem inde hant te nemen/om haer
ſelven met hare onderſaten te beſchermen/eñ t'Slants Privilegië voor te ſtaen.

Daer iſſer noch een ghenaemt Trouhertighe waerſchouwinghe aende verheer-
de Nederlantſche Provintien: waer inne men ſien can het alghemeyn eynde ende
voornemen der Spaengiaerden / omme te gheraecken tot een voorghenomen
vijfde Monarchie. Daer iſſer noch een twelck is genaemt Placcaet van de Sta-
ten Generael vande Geunieerde Nederlanden: waer in wort verclaert den Coninck
van Spaignen vervallen te zijn vande Overheyt ende Heerſchappije deſer Nederlan-
den, ende verbiet ſynen Naem ende Zeghel niet meer te ghebruycken. Daer ſyn
noch de Artijckelen van het Contract en de Accoord gemaeckt tuſſchen den Coninc
van Engeland ende Spaegnien. Dan iſſer noch een twelck is genaemt Vertooch:
daer leeſt ghy in hoe nootwendich/nut ende profijtelijc het ſy voor de vereenich-
de Nederlanden te behouden/de vryheydt van te handelen op Weſt-Indien/in-
den Vrede met den Coninck van Spaignen. Daer iſſer noch een twelc is ghe-
naemt Copye vande Aggreatie: waer in de Coninck van Spaignen bekent deſe
Nederlanden voor vrye landen / ende d'antwoordt vande E. Grootmoghende
Heeren Staten daer op. Wel wat ſeght ghy Vlamyng wilt ghy daer wel 30.
ſtuyvers voor gheven: want daer ſynder al die quaet te vinden ſyn.

Vlamyng.

Ba ja ic geerne: want over 10 jaren als ſy niet meer te crygene ſyn/ſo ſal icke-
re wel eens ſoo vele voor crygene. Want daer ſtaen dingen inne die den gemey-
nen man niet en eeſt ghewetene. Ja veel ſecrete des lants-ſakene comē nu met
deſe nieuwe beſchryvingen int licht. Hadde ghyer noch meer Ollander ic wilde-
ſe u afcoopene ende wel betalene.

Hollander.

Ja Vlamyng/ick hebber noch al meer: maer die houde ick noch al dierder.
Want dit iſſer het puyck uyt/ick ſalſe u noch segghen hoemenſe noemt / begeert
ghyſe niet ſo houde ickſe ſelver/ick ſoudeſe u wel uytleggen / maer ic moet haeſt
gaen. Daer is voor eerſt Schuyt-praet'jen, daer is het Diſcours tuſſchen den Hol-
lander ende den Zeeuw: gelijck ooc tuſſchen Petrum ende Paulum. Daer is noch
een ander Dialogus ofte t'Samenſprekinghe op den Vrede-handel. Daer is noch
een genoechelijck Diſcours ende verhael vande Occaſie eñ Oorſaecken waer door
de Nederlanden gecomen ſyn aende Vrede-handel van D. D. Nicolao Mulerio: En-
de oock het Onpertijdich Diſcours opde handelinge vande Indien: Ende noch het
Diſcours by Forme van Remonſtrantie van de nootſaeckelickheydt der ſelvers
Navigatie. Daer is noch het Secreet vanden Coninck van Spaegnien. Daer is
noch van de Spinnecop en det Bieken. Daer is noch eenen Brief des Keyſerlijcke
Majeſteyt van Duytſlant. Daer is noch een Proeve des onlangs uytgegevē Drooms.
Daer is noch een Droom-ghedicht. Daer is nu het t'gene leſt inden druck ge-

bracht is genaemt het Buyr-p raetjen, ende is gemaect opten Brief die dē Agent Aerssens uyt Vrancrijck aen de Heerē Staten gesonden heeft. Ende noch isser den Echo ofte Galm, die by den Autheur op een nieu oversien / eñ tot vele plaetse vermeerdert is. Ende noch hoe Seignor ende Maetroos den Sotck teghen malcanderen trecken. Ende daer ist nu al: maer ic meene dat het daer niet by blÿven en sal. Wel hebt ghy in dese oock sin om 24. stuyvers cont ghyse hebben.

Vlawyng.

Daer syn 42 grootene. Ba goe lien nu hebbe ickere veel goets / ic wilse gaen bymalcanderen laten bindene. Maer daer soude noch wel wat by dienen om voor aen te stellene / te wetene eenen Tytele hoemen dese beschrÿvinghe alderbest sal noemene.

Hollander.

Ick weet raet Vlamyngh / men salse den Nederlandschen Bye-korff heeten / overmits daer lieffelÿcke waerschouwinge en ooc soete vermaningen in staen / ende daer by setten het propoost dat wy hier t'samen hebben verhaelt / te weten alle de beschrÿvinghen daer by / hoemense noemt / of dan yemandt eenighe van dien begeerde te coopen / moghense gaen soecken totten Boeck-vercoopers ende latense by een binden heel ofte half. Nu wil ick gaen eñ schrÿven onse Propoosten / die wy hier gehadt hebben / ende brenghense tot den Drucker / ende sien met eenen nae wat Nieus. Adieu Vlamyngh / ick bedancke u van uwe goede betalinghe.

Vlamyng.

Ende icke van uwe goede warene / als den Tytel ghedruckt es / soo moet ghy mye van dien oock een verkoopene / oft crÿght ghye weder wat nieus ick wil t'selve oock wel coopene / ende wel betalene. Adieu Ollander.

FINIS.

Ick gae daer den besten Wÿn is.

GHEDICHT:

Ter eeren des beghonnen PEYS, tusschen Philippum den derden van dien Name Coninck van Spaignien, &c.

ENDE DE

EDELE, Groot-moghende HEEREN STATEN generael der gheunieerde Provintien.

Ghemaeckt door een Lief-hebber der vrije Conste.

HOirt aen ô Musen hoort, ô Musen vvilt doch vvaken,
De geen die neerstich rust, ja nauvvelijck en slapen.
Die desen Peys beherten, daer med' oock d'aerd' vervullen:
Die om desen Peys smerten, en loopen als de dullen.
Den Peys die is gebaert, al van dat hoochste goet.
Des hoochstes goedes aert, van den Peys comen moet.
Daerom oock t'hoochste goet, berooft van Peys seer treuret:
Noch oock den Peyse soet, sonder t'hoochst goet lang deuret.
Het sterffelijck geslacht, verciert met dese Deucht:
Heeft een sonderling cracht, floreert in grooter vreucht.
Den Peys Gode behaeght: en moet by vreuchde vvesen,
Voir hem dan sorge draeght: vvilt t'quaet daer med' genesen.
Den Peys regeert een Stede. Den Peys regeert den Volcke:
En veel Casteelen mede: Verheft zich tot de VVolcke.
Al vvat den Lant-man doet: of hy uyt-vvyt t'oncruyt:
T'goet cruyt heeft geen voorspoet: maer t'quade vvast voir uyt.
Sonder Peys den Cooqman, over Ste, Dord, Berch, Dal,
Sonder schroom niet vvech can: noch vvegen breet oft smal:
Noch doir Neptuni VVout, en can hy loopen snel:
Bevvaert van Roovers stout, bevvaert van de Doot fel.
Den Peys die is de Moeder, die op t'hoochst goet neemt acht.
Den Peys is een behoeder, van God selfs voirts gebracht.
VVaer med' Godt heeft gebouvvet, Hemel, Aerd' onversaecht.
T'volck t'vvelck op hem betrouvvet, oock met des'deucht begaeft.
De Son, Maen, en de Sterren, elck blijft in syn slach-oirt:

Niet

Niet ander hen vervverren, elck comt gevvoinlijck voirt.
VVilt Gods macht haer veranderen, sy volgen syn bevel:
Sy loopen doir malcanderen, en comen vveer op haer stel.
Seer vr ome Graefs en Vorsten, end' ooc seer cloecke sinnen,
Die eerst malcander dorsten, een quade rocken Spinnen:
Hebben haer vriendelijck vereent, met dese Bruyt;
Accorderend' gelijck. Maer t'eynd' is noch niet uyt.
Coninc Philips met u Vossen, besproeyt met valscher Deucht;
God die vvil ons verlossen, vvenden quaed' vrucht in vreucht;
Hy vvil u steene herten, vermorvven langs hoe meer;
En dat tot uvver smerten, en dat tot onser eer.
V vvreed' aert schijnt geslicht, so t'schijnt verlaets u VVyt:
Daer med' vvort Hollant dicht, en oock van u bevryt.
Ghy mocht u aert veranderen, en crygen een anderen sin;
En vvy vveer teghen malcanderen, den crych sterck voeren in.
Nu vint den Moordenaer, met opgetogen seylen,
Hoe langs hoe meer gevaer, t'schynt t'leven vvilt hem feylen.
Den Peys aendoet hem rouvv. Den Peys vvilt hem niet voen;
Op dat hy thuys Nassouvv, dees eer niet sie aendoen.
Nu sietmen gheen Chrychs-helt, bedryven quade perten;
Over dochters gevvelt, end' t'Huys-mans hert doen smerten.
Hy loopt op geenen buyt. Hy en doet niemant vvee,
Al die quaed' vreucht is uyt, quae daden vlieden mee.
Den gulden tijt comt aen, daermen af leest by d'Ouden,
Syt blyd' al ombelaen, laet de droefheyt vercouden.
Laet varen alle sorghen. Laet varen ongheneucht,
VVilt geen blydschap verborgen. Maer leeft voirtaen in vreuckt.
Hierom doet God' offranden, hem voir syn gnad' aenbidt,
Soo comt ghy niet te schanden. v vlecken vvorden vvit,
Die u noch aen t'lijf hangen, vanden vorigen stryt;
En vvilt den Peys voirt-gangen' soo vvort ghyse schoon quyt.
Dancksegging doch uyt-stortet, bevvijset Gode eer,
Dat hy den Peys vervordert, en sterct hoe lang hoe meer.
Soo comter eenen Herder, onder hem een Volck meer:
En dan hoe langs hoe verder, van hier in d'eeuvvighe Vree.

IEMANT ADAMS.